

چالش های حریم خصوصی در مقررات و رویه های ایالات متحدہ آمریکا

مهرداد قربانی^۱، روح اله موذنی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق عمومی دانشگاه سمنان

^۲ استادیار حقوق دانشگاه محقق اردبیلی

نام و نشانی ایمیل نویسنده مسئول:

مهرداد قربانی

چکیده

حریم خصوصی به عنوان یکی از حقوق است که جزء نسل اول حقوق بشر می باشد که اعلامیه جهانی حقوق بشر در مواد ۱۲ و ۱۳ اعلامیه جهانی حقوق بشر به این مسئله اشاره شده است حق حریم به عنوان حقوق فردی و از آزادی های افراد حمایت می کند این حقوق به مصونیت افراد در آزادی در رفت و آمد، مصونیت مسکن افراد، مصونیت مکانیات افراد، از جمله این حقوق می باشد که حول حقوق فردی بنیان گذاشته اند. اما دولت آمریکا علی رغم حمایت از حقوق نسل اول متأسفانه در مواردی در این کشور حق مالکیت افراد از جمله سیاهان نادیده انگاشته شده و به بهانه مبارزه با تروریسم قانون میهن پرستی حریم خصوصی افراد از جمله آزادی مکاتبات و گفت و شنوده های تلفنی افراد نادیده انگاشته شده است.

واژگان کلیدی: حریم خصوصی، مصونیت مکاتبات، خود مختاری شخصی، نقض حریم خصوصی، دولت آمریکا، نهادهای امنیتی، نقض حقوق بشر

مقدمه

حریم خصوصی دارای معانی مختلف می باشد از جمله می توان حریم خصوصی را به عنوان حق خلوت تعریف نمود که در فرهنگ های مختلف دارای امری ارزشمند بود و با حیثیت، شرافت خود مختاری و کرامت ذاتی انسان کاملاً مربوط می باشد^۱. انسان چون در جامعه زندگی می کند ناچاراً حقوق و تکالیف متقابل انسان ها در مقابل یکدیگر احساس می باشد که بدون رعایت آن نظم و امنیت جامعه فرو می ریزد حق بر حریم خصوصی در نظام حقوقی هر کشوری از دو نظر قابل امعان نظر است یکی از منظر حمایتی و دیگری از منظر تهدید و مداخله. از نظر حمایتی یعنی اینکه دولت با اقدامات قضائی و امنیتی کسانی که به حریم خصوصی دیگری تجاوز می کند از طریق جرم انگاری و قضائی اقدامات متناسب را انجام دهد دوم از نظر تهدید و مداخله یعنی دولت می تواند زمانی که کشف جرم و تعقیب مجرمان ایجاب کند حریم خصوصی شهروندان را نقض کند این اقدام که یکی از اعمال حکومتی از سوی دولت محسوب می شود و دولت در راستای اقدامات حکومتی هیچ گونه مسئولیتی ندارد. یعنی این اعمال در جهت حفظ نظم و امنیت مورد توجه قرار می گیرد مورد اخیر به عنوان مسئله بسیار مهمی برای دولت ایالات متحده آمریکا بعد از حملات یازده سپتامبر در این کشور بود که کنگره این کشور با رای بسیار بالا قانون میهن پرستی را در راستای مبارزه با تروریسم تصویب نمود قانون میهن پرستی به عنوان قانونی محسوب می شود که در راستای حفظ و حراست از حریم شهروندان آمریکا اجرا شد اما متأسفانه در زمینه اجرای این قانون ما با تناقضاتی در این را مشاهده می کنیم از جمله گفت و شنود های مکالمات تلفنی افراد، جاسوسی از کاربران اینترنت و ردگیری گوشی های همراه افراد به عنوان چند نمونه از موارد نقض حقوق بشر در این کشور در راستای اجرای این قانون که این امر در پی افشاگری اسنودن در این زمینه فاش شد ما در این مجموعه سعی داریم حریم خصوصی و موارد نقض آن را در این کشور مورد بحث و بررسی قرار دهیم.

نگاهی به ایجاد قانون میهن پرست

بعد از عملیات یازده سپتامبر که گروه تروریستی القاعده که منجر به سقوط دو فروند هواپیما بروی برج های دوقلوی مرکز تجارت جهانی و هواپیمای دیگری که در شهر پنتاگون سقوط نمود و منجر به کشته شدن حدود ۲۰۰۰ نفر از سرنشینان آن که از شهروندان ۹۰ ملیت در سراسر جهان بود عمده ترین خسارت های این حادثه نسبت شرکت های هواپیمائی و موسسات بیمه بود در واکنش به پیامد های این حادثه رئیس جمهور وقت ایالات متحده آمریکا جورج بوش در اجرای برنامه ضد تروریسم برای نابودی طالبان به افغانستان حمله کرد در اقدام بعدی تصویب قانون میهن پرستی در راستای حفظ امنیت شهروندان و مبارزه با تروریسم بود این اقدامات دولت آمریکا سبب شد کشور های دیگر در مبارزه با تروریسم در مقررات داخلی خود بازنگری کنند دولت آمریکا پس از این عملیات ۱۲۰۰ نفر از افرادی که مظنون به تروریسم بودند دستگیر حتی مساجد و نهادهای خیریه را ملزم نمود که علاوه بر فاش نمودن افراد عضو داریهای این نهادها را به دلیل مشکوک بودن منشأ پول توسط وزارت خزانه داری ایالات متحده توقیف شد. این اقدامات دولت آمریکا منجر به اعتراض فعالان حقوق بشر، آزادی های مدنی، سازمان های مدافع حقوق بشر از جمله دیده بان حقوق بشر، عفو بین الملل و آزادی های مدنی آمریکا شد دولت آمریکا حدود ۷۰۰ نفر از نیروی نظامی در جنگ افغانستان را بازداشت نمود این در حالی است که این سربازان را دولت آمریکا در پایگاه نظامی گوانتانامو که در کشور کوبا بود بازداشت کرد از آن جایی که این سربازان تابعیت آمریکا را نداشتند بسیاری از مقررات کنوانسیون ژنو شامل آنها نمی شد آنها ۱۶ ساعت مورد بازجویی قرار می گرفتند، از حق مشاوره و بسیاری دیگر از حقوق انسانی شامل آنها نمی شد دولت آمریکا بعد از عملیات یازده سپتامبر مسلمانان بالای ۱۶ سال در کشورهای آسیائی و عربی را به دلیل اعتبار مدت کم ویزا از کشور آمریکا اخراج می شدند. قانون "پاتریوت"^۲ یا قانون "میهن پرستی" قانونی که به نهادهای اجرائی اجازه می دهد تا تلفن شهروندان را شنود و ایمیل های آنها را چک کند. آنها معتقدند این کار برای محافظت مردم از تهدید تروریسم، ضروری است. «این قانون در زمان ریاست جمهوری "جرج بوش" به عنوان یک مسئله اضطراری و لازم ضد تروریسم به عنوان یک لایحه در کنگره تصویب شد. این قانون قدرت همه جانبه ای را به دولت، جهت کنترل و جاسوسی مردم می دهد. این در حالی است که منتقدان می گویند، این قانون تعدی به آزادی های شهروندی است. به گفته "دنيس کیوسنچ"، نماینده کنگره از اوهایو، که از معدود نمایندگانی است که به این لایحه رای مخالف داده بود، نمایندگان آنچه را که قرار بود تصویب کنند حتی نخوانده بودند. او می گوید: «وجود این قانون، ماهیت دموکراسی را به چالش می کشد و

۱- موسی زاده، ابراهیم و فهیم مصطفی زاده، مقاله: (نگاهی به مفهوم و مبانی حق بر حریم خصوصی در نظام حقوقی عرفی)، پذیرش ۱۳۹۱/۱۱/۷ صفحه ۳

همچنین نام این قانون، یعنی پاتریوت به معنی میهن پرست، مخالفت با آن را مشکل می سازد. چرا که اگر به آن رای دهید یعنی وطن پرست هستید. این در حالیست که در حقیقت پیوند دادن وطن دوستی با زیر پا گذاشتن حقوق و مصونیت‌های فردی که در قانون اساسی تصریح شده است، باید مورد چالش قرار گیرد.^۱ البته قانونگذاران می‌گویند که این قانون فقط باید در موارد ضد تروریسم مورد استفاده قرار می‌گرفت، ولی نهادهای اجرائی بیش از حد زیاده روی کرده‌اند. مسئول اطلاعاتی سنا دریافت کرده است که به خاطر عدم کنترل قضائی در این مورد، کارمندان دولت، روزنامه نگاران، فعالان ضد جنگ و دیگران نیز مورد جاسوسی قرار گرفته بودند.

قانون پاتریوت به سرویس‌های امنیتی اجازه می‌دهد که به طور قانونی جاسوسی کنند. به عبارتی بدون داشتن دلیل قانع کننده و در هر زمانی که می‌خواهند تعداد زیادی شماره تلفن را استراق سمع و حجم وسیعی از ایمیل‌های کاربران را، چک کنند. آژانس امنیت ملی آمریکا، حتی ایمیل‌های خصوصی بیل کلینتون را نیز رهگیری کرده است که البته بعداً گفته شد این یک اشتباه سهوی بوده که در میان کنترل کردن ایمیل‌های میلیون‌ها نفر دیگر رخ داده است. یک ناظر خصوصی می‌گوید: «بررسی‌ها نشان می‌دهد که اطلاعات "افبی‌ای" از سال ۲۰۰۱ تا به حال، به طور مکرر و در مقیاسی وسیع، آزادی‌های شهروندان را نقض کرده است و این بسیار بیشتر از چیزی است که قبلاً فرض می‌شد.» طرفداران این طرح می‌گویند، این قانون برای مقابله با خطر تهدیدات تروریستی ضروری است. "کیوسنج"^۱ می‌گوید: «این قانون زمانی به تصویب رسید که ما در شرایط ترس به سر می‌بردیم. در چنین جوی که ترس بر جامعه سایه افکنده است، نمی‌توان دموکراسی داشت. شما نمی‌توانید در شرایطی راه بروید که هم احساس امنیت و آزادی کنید و همزمان احساس ترس نیز داشته باشید.» آمریکایی‌ها احترام زیادی برای بنیانگذاران و موسسان قانون اساسی آمریکا قائل‌اند. یکی از آن مردان فرزانه یعنی "بنجامین فرانکلین"^۲ گفته است: «کسانی که آزادی‌های اساسی را می‌فروشند تا اندکی امنیت موقت بخرند، نه لایق آزادی هستند و نه لایق امنیت.»

موارد مشمول قانون میهن پرستی

قانون میهن پرستی که با ۳۵۷ رای موافق در مقابل ۶۶ رای مخالف در کنگره و با ۹۸ رای موافق در مقابل ۱ رای مخالف به تصویب رسید در برگیرنده مواردی از جمله:

۱. افزایش امنیت داخلی در مقابل تروریسم
۲. شیوه‌های نظارت
۳. مبارزه با پولشویی برای پیشگیری از تروریسم
۴. امنیت مرزی
۵. از میان برداشتن موانع تحقیق در مورد تروریسم
۶. قربانیان و خانواده قربانیان تروریسم
۷. افزایش اشتراک گذاری اطلاعات برای حمایت از زیر ساخت‌های مهم
۸. حقوق جزای تروریسم
۹. جاسوسی پیشرفته
۱۰. متفرقه آنچه از محتوای این قانون می‌توانی استنباط نمود این است که قانون میهن پرستی به خاطر شرایط فوق العاده بعد از عملیات یازده سپتامبر تصویب شد و قرار بر این شد که بعد از چند سال بسیاری از شرایط آن افول کند اما در سال ۲۰۰۵ با تغییرات مهمی این قانون از سوی مجلس سنا مجدداً تایید شد.

۱- تغییر قوانین داخلی آمریکا در راستای قانون میهن پرستی

علاوه بر موارد ذکر شده در فوق قانون میهن پرستی سبب شد که قوانین داخلی آمریکا در اجرای این قانون تغییر نماید ۱-قانون نظارت بر فعالیت‌های جاسوسی مصوب ۱۹۷۸ ۲-قانون حریم خصوصی ارتباطات الکترونیکی مصوب ۱۹۸۶ ۳-قانون کنترل پولشویی مصوب ۱۹۸۶ ۴-قانون رازداری بانکی مصوب ۱۹۷۱ ۵-قانون مهاجرت و تابعیت مصوب ۱۹۵۲ عنوان دوم در این قانون که نظارت بر جاسوسی خارجی می‌باشد تغییرات مهمی در قانون FISA و ECPA ایجاد کرد قانون ECPA به عنوان اصلاحیه ای بود بر بخش سوم قانون جامع کنترل بزهکاری و خیابان‌های امن ۱۹۶۸ بود که بعضاً به عنوان قانون شنود محسوب می‌شود از طرف کمیته کلیسا مردود اعلام شد دلیل آنها این بود نظارت‌های اعمال شده در این قانون نسبت به شرکت‌ها و موسساتی بود که ممکن است افرادی افراطی سیاسی در آنها خدمت می‌کنند و این که اگرچه شنود تلفنی برای برقراری امنیت مهم تلقی می‌شد اما این قانون شنود مکالمات تلفنی افراد را بدون رضایت آنها

1- Kucinich

2- Benjami Franklin

تصویب حتی به عنوان شاهد این مکالمات در دادگاه مورد استفاده قرار می گرفت بنابراین قانون میهن پرستی در راستای اجرای این قانون دستگاه‌های امنیتی مجاز شدند. که به اسراق بپردازند به عنوان مثال دستگاه شنود و تصویر برداری در منزل شخصی نصب کنند و تمام فعالیت های شخص را تحت کنترل داشته باشد در صورتی که قوانین سابق طبق باید با اجازه کتبی صورت می گرفت در بخش ۲۰۶ قانون میهن پرستی شنود های اتفاقی و سرزده بدون اجازه کتبی مجاز شناخته شده است. یکی دیگر از قوانین که در راستای قانون میهن پرستی قرار گرفت قانون مهاجرت و تابعیت ۱۹۵۲ این قانون به جهت افزایش مهاجرت به آمریکا و اخراج افراد خاطی که تابعیت ایالات متحده را کسب نموده اند و افرادی که مشکوک به خرابکاری در این کشور بود از طریق ساخت کارت های ویژه مخصوص برای به کشور آمریکا این امکان فراهم شد علاوه بر اطلاعات شخصی افراد هرگونه اقدام خطرناک و مشکوکی که از سوی فرد در گذشته اعمال در دست سازمان های امنیتی این کشور قرار می گرفت.

۱-۲ آخرین تغییرات در قانون میهن پرستی

شنود تعقیب کننده در این قانون به سازمان های امنیتی این اجازه داده شده است که فرد مورد تعقیب را در صورت تغییر مکان و تغییر تلفن همراه بتواند همچنان طبق دستور العمل سابق بدون مجوز فرد مورد تعقیب قرار گیرد.

۱-۳ جستجوی سوابق تجاری

در بخش ۲۱۵ قانون میهن پرستی به سازمان های امنیت ملی از جمله FBI اجازه داده شده شرکت ها و موسسات تجاری را به صرف یک رابطه ساده با یک پرونده فعالیت تروریستی اجازه تفحص در فعالیت شرکت در رابطه با قانون مبارزه با جاسوسی می دهد.

۲-۱ تحولات قانون میهن پرستی بر قوانین کیفری آمریکا

قانون میهن پرستی بر اکثر قوانین این کشور سایه افکنده و جهت مبارزه با تروریسم بیش از یک دهه در کشور آمریکا اجرا شده از جهت این این قانون برای امنیت شهروندان و حفظ امنیت محسوب می شود می توان گفت نقطه قوت این قانون محسوب می شود اما از آن جایی که این قانون منجر به نقض حقوق شهروندان آمریکایی در موارد مختلف شده نقض حقوق بشر و کرامت انسانیت محسوب می شود مجاز شناختن اعمالی از قبیل توقیف نامحدود به خصوص مسلمانان و مهاجران، تفتیش بدون مجوز پایش فعالیت های افراد از قبل شنود مکالمات تلفنی افراد، کنترل آدرس پست الکترونیکی افراد، جستجوی سوابق مالی افراد در راستای قانون میهن پرستی نقض حریم خصوصی محسوب می شود بنابراین امنیت گرائی و آزادی اطلاعات در راستای قانون میهن پرستی حقوق شهروندان آمریکایی را در عصر حاضر از دموکراسی و حقوق بشردور نموده است به بیان بهتر آزادی انسان ها، شخصیت و کرامت انسان فدای امنیت گرائی و دموکراسی شده است آزادی اطلاعات و نیز حق دسترسی به اطلاعات یکی دیگر از مواردی است که در کشور آمریکا تحت تاثیر قانون میهن پرستی قرار گرفته است ایالات متحده آمریکا که به عنوان مهد آزادی اطلاعات شناخته شده اما به بهانه مبارزه با تروریسم آزادی شهروندان در دسترسی به اطلاعات مورد مخاطره قرار گرفته است یکی دیگر از مواردی که آزادی اطلاعات مورد مخاطره واقع شده تقبل بین آزادی اطلاعات و رعایت حقوق فردی است فضای سایبر است فضای مجازی که جذب افراد تروریسم و خرابکار و برگزاری گرد همائی های پولشویی و تروریسم نیاز به نظارت ویژه دارد به همین خاطر مورد پایش و نظارت کامل دولت ها است که این امر مانعی برای دسترسی مشروع به اطلاعات می باشد یکی دیگر از مواردی که در راستای قانون میهن پرستی مبارزه با آزادی اطلاعات و نقض حقوق بشر است نظارت بر مقررات سوابق بانکی، پرونده پزشکی افراد، سوابق کتابخانه ای افراد، داروخانه، کلیسا و مساجد، کتاب فروشی ها، و ارائه کنندگان محصولات سمعی و بصری را در بر دارد که به عنوان نقض حقوق بشر و مورد اعتراض مردم ایالت های گوناگون آمریکا و نهادهای آزادی مدنی در این کشور شده است مورد دیگری که به عنوان نقض حقوق بشردور است راستای قانون میهن پرستی قرار گرفت قانون مبارزه با پولشویی است این قانون که هزینه های زیادی بر موسسات مالی این کشور تحمیل نموده به طور گسترده سوابق مالی افراد، نهادهای مالی، دلالان، تجار و... در برگرفته است که فعالیت های مشکوک در زمینه پولشویی، حمایت از تروریسم، فرار از مالیات و مواد مخدر را در برگرفته است طبق این قانون طیف وسیعی از کسب و کار، فعالیت تجاری، فعالان عرصه اقتصاد و بانکداری را در برگرفت گذشته از فعالیت های کوچک اقتصادی و مالی حتی افتتاح حساب ساده مورد بازرسی قانون مبارزه با پولشویی قرار گرفت که این باعث مختل شدن فعالیتهای مالی و بانکی در سراسر دنیا در اجرای این قانون قرار گرفت.

۲-۲ نقض حریم خصوصی در ارتباط با حقوق بشر

حریم در لغت به معنی قلمرو و پیرامون چیزی است که برای صیانت از حقوق لازم می باشد. و از سوی دیگر حریم به معنای هر امر قابل احترامی که تجاوز و تخطی نسبت به آن ممنوع می باشد^۱ به عبارتی هر امر محترمی که طبق قوانین و اخلاق تجاوز و ورود به آن ممنوع و حتی با مجازات روبه رو باشد به عنوان حریم خصوصی قلمداد می باشد بنابراین حفظ اموال شخص، مصونیت در زندگی شخصی، شغلی، مکاتبات، نامه ها، پیام های اینترنتی، شرف و آبرو که جزء حیثیت و شخصیت معنوی شخص مربوط می باشد به عنوان حریم خصوصی شخص قلمداد می شود بنابراین حریم خصوصی به عنوان امری محسوب می شود که با شخصیت معنوی شخص کاملاً مربوط می باشد که در اعلامیه جهانی حقوق بشر و مقررات کشورها در دفاع و حمایت از زندگی خصوصی شخص موادی را در ارتباط با آن وضع نموده اند. بنابراین حریم خصوصی افراد که یکی از حقوق اصلی و شناخته شده برای افراد محسوب می شود، که در معاهدات حقوق بشری برای تمام افراد بشر به رسمیت شناخته شده است که این مقوله به حفظ و امنیت شخص در زندگی شخصی، شغلی مسکن و امنیت خلوت شخص که به عبارتی ممنوعیت از هرگونه تجسس در امور خصوصی شخص می باشد در جامعه مدنی که شخص ناچار به اجتماع زیستن در کنار دیگر افراد هست، حفظ حریم خصوصی به عنوان یک وظیفه متقابل در بین افراد محسوب می شود و از طرف دیگر یک وظیفه برای دولت محسوب که شهروندانی که در آن جامعه زندگی می کنند حریم خصوصی افراد را محترم شمارد و از سوی دیگر از هرگونه مداخله در زندگی خصوصی افراد که به عنوان جاسوسی در حریم شخصی محسوب می شود پرهیز نماید. حق حریم خصوصی که در ماده ۱۲ اعلامیه جهانی حقوق بشر به رسمیت شناخته شده است ((هیچ کس نباید در معرض مداخله خورانه در زندگی شخصی، خانواده، خانه یا مکاتبات خود قرار گیرد و یا این که شرف و آبروی او مورد تعرض قرار گیرد. هرکس حق دارد از حمایت قانون در برابر چنین مداخله ها و تعرض هایی بر خورده گردد.)) متأسفانه در موردی در پی گزارش های حقوق بشری از این کشور منشور شده مواردی از نقض حقوق بشر از سوی این کشور را شاهد هستیم از جمله سارا کوک که به عنوان فعال اجتماعی در ایالات متحده و عضو شورای نویسندگان مجله (yes) می باشد در پی گزارش حقوق بشری از این کشور منتشر کرده اعلام نموده که آژانس امنیت ملی آمریکا، مکالمه های تلفنی میلیونها آمریکایی را از طریق همکاری با شرکت های مخابراتی، جمع آوری و مورد بررسی و تحلیل قرار می دهد. در ادامه طی گزارش حقوق بشری و وضعیت حقوق بشر را در کشور آمریکا در ارتباط با حریم خصوصی شهروندان مورد بررسی قرار می دهیم.

شنود، جاسوسی و تجاوز به حریم خصوصی مشترکان تلفن و کاربران اینترنت طبق گزارش وضعیت حقوق بشر در آمریکا از موارد نقض حقوق بشر در این کشور بوده است در این سال نهادهای از جمله آژانس امنیتی آمریکا به دلایل امنیتی علی رغم افشاگری اسنودن دست به شنود تلفنی و گرد آوری داده های کاربران اینترنت نمود. یکی دیگر از مواردی که به علت امنیت داخلی آمریکا مقامات امنیتی به نقض حقوق بشر اقدام نموده. گزارش ماه نوامبر ۲۰۱۴ است که آژانس امنیتی آمریکا مکالمات ۳۰ درصد از شهروندان را ضبط نموده است، هم چنین اسنادی را که اسنودن در اگوست ۲۰۱۴ فاش نموده سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا (سیا) مبادلات مالی شهروندان را ثبت و ضبط نموده است^۲. در این باره دو روزنامه وال استریت ژورنال و نیورک تایمز فاش نمودن که این اقدامات در راستای قانون میهن پرستی پس از سال ۲۰۰۱ بوده است. به گفته مقامات امنیتی و ضد تروریست آمریکا، هدف از برنامه جاسوسی پر کردن خلایق است که مقامات از آن به عنوان شکاف مهم در توانایی پی گیری عوامل تعیین کننده منابع مالی شبکه های تروریستی در سطح جهان نام می برد ((دین بوید)) سخنگوی سازمان سیا با اذعان به این برنامه های جاسوسی و افشای آن، جمع آوری این اطلاعات قانونی است و سیا از ملت و حقوق حریم شخصی شهروندان حفاظت می کند. و به شهروندان اطمینان می دهد که گرد آوری این اطلاعات در راستای قانون آمریکا و دست یابی به اطلاعات جاسوسی و اطلاعات خارجی است^۳ در طی نامه در تاریخ چهارم ژانویه ۲۰۱۴ به کمیته حقوق بشر سازمان ملل در باره وضعیت حقوق بشر در این کشور به آن تاکید کرده است اقدامات ضد تروریستی آمریکا و مخالفت آن با حقوق بشر است. این نامه پیش از نشت کمیته حقوق بشر در مورد آمریکا منتشر شد بنابراین باید این نکته را اشاره نمایم زمانی که دولت آمریکا به خاطر امنیت اجتماعی افراد داخل کشور را به فرض مثال به خاطر جنبش وال استریت مورد بازداشت و حتی فعالین مدنی را به صرف اتهام ده ها سال در بازداشت

۱- قنوتی، جلیل و حسینی جاور مقاله حریم خصوصی: حق یا حکم مجله علمی پژوهشی زمستان ۱۳۹۰ شماره ۳۱ دانشگاه تهران، صفحه ۲

2- Alan M. Dershowitz, "Snowden case reveals a program with few checks and little accountability",

September 15, 2014. Available at:

<http://www.bostonglobe.com/opinion/2014/09/14/dershowitz/nUBlr9N3HmWNSkQEX8OmGJ/story.html>

3- Alan M. Dershowitz, "Snowden case reveals a program with few checks and little accountability",

September 15, 2014.

و یا حبس خانگی نگه می دارد. مصداق بارز نقض حقوق بشر و اعلامیه جهانی حقوق بشر محسوب می شود. و موارد اخیر از جمله گفت و شنود شهروندان به دلیل امنیتی نقض حریم خصوصی افراد تلقی می شود تا رعایت امنیت در جامعه. کمیته حقوق بشر سازمان ملل که در تاریخ های ۱۳ و ۱۴ مارس در نشت خود در مورد اعمال جاسوسی آمریکا و نقض حریم خصوصی پرداخت "اندرو پراسو" مقام ارشد دیده بان حقوق بشر گفت "آمریکا که خود را رهبر و پیشرو احترام در زمینه حقوق مدنی و سیاسی میدانند بین گفته ها و عملکرد این کشور فاصله زیادی وجود دارد و آمریکا راه زیادی را در پیش دارد برای تطابق این دو رویه با هم " پس از مشخص شدن نقض حریم خصوصی در نشست های کمیته نقض حقوق بشر سازمان ملل متحد، از مقامات آمریکا خواست که هرچه سریعتر به اقدامات نقض حقوق بشر خود معلق کنند. اعضای این کمیته این اعمال آمریکا را علاوه بر نقض حقوق بشر، مخالف ماده ۱۷ کنوانسیون حقوق مدنی و سیاسی می دانند که آمریکا در سال ۱۹۹۲ آن را امضای نموده است.^۱ اما با وجود اعتراض کمیته حقوق بشر سازمان ملل و دیده بان حقوق بشر آمریکا هم چنان به اقدامات خلاف حقوق بشری خود ادامه داد. سازمان دیده بان حقوق بشر در ژانویه ۲۰۱۴ در طی نامه ای خطاب به باراک اوباما رئیس جمهور آمریکا از وی خواست که به اقدامات ضد تروریستی برنامه های نظارتی پایان دهد و حریم خصوصی شهروندان تضمین شود. تنها اقدام مثبت از سوی باراک اوباما منطبق کردن برنامه های نظارتی نهاد های امنیتی آمریکا با معیار های جهانی و ملی حقوق بشر بود. به گفته رئیس جمهوری آمریکا محور این طرح این است که آژانس امنیت ملی آمریکا و نهاد های امنیتی دیگر از این به بعد تنها با اجازه دادگاه می توانند به داده های تماس های تلفنی افراد دسترسی پیدا کنند. این لایحه از سوی باراک اوباما به کنگره تسلیم شد اما کنگره این لایحه نه تنها تصویب نکرد بلکه به اقدامات خلاف حقوق بشری ادامه داد و قدرت و مشروعیت بیشتری به نهادهای امنیتی از جمله آژانس امنیت ملی آمریکا بخشید^۲ که این خود گامی در راه ادامه دادن به قانون میهن پرستی آمریکا در سال ۲۰۱۴ بخشید. سازمان عفو بین الملل، دیده بان حقوق بشر سازمان ملل، کمیته حقوق بشر سازمان ملل و اتحادیه آزادی های مدنی آمریکا بارها خواستار لغو این قانون شدند یعنی همان قانون میهن پرستی که بعد از عملیات ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ در راستای ایجاد فضای امنیتی در آمریکا برای مبارزه با تروریسم و تهدیدهای ناشی از آن این قانون به تصویب رسید. طبق این قانون قهوه مجریه وظیفه نظم و امنیت را بر عهده دارد آزادانه تر می توانند از اقدام های پیشگیرانه در مبارزه با تروریسم استفاده کند. طبق این قانون بدلیل امنیتی نهادهای نظارتی و امنیتی آمریکا بار ها حریم خصوصی افراد را نقض کرده اند علاوه بر آژانس امنیت ملی، پلیس این کشور به ازار جاسوسی که از طریق آنها می تواند تلفن های همراه افراد را ردیابی نماید و مشخص کند چه مکانی هستند، طبق گزارش ها ۱۲۵ مرکز پلیس در ۳۳ ایالت این کشور تلفن های همراه افراد را ردیابی می کنند و این امر به افراد مظنون مربوط نمی شود بلکه همه افراد را در بر می گیرد. سازمان های حقوق بشری در این کشور از جمله اتحادیه آزادی های مدنی و مرکز اطلاعات خصوصی الکترونیک با اذعان به برخورد مقامات امنیتی این کشور در ردیابی تلفن های همراه افراد در یک بیانیه ای اعلام کردند این اعمال باعث فرسایش حریم خصوصی افراد حتی در شهرهای کوچک که مسائل حاد امنیتی به وجود نمی آید و از طرف دیگر به عدم اطمینان افراد به محفوظ بودن حریم خصوصی خود در مقابل دولت و جامعه باشد و در تضاد با متمم چهارم قانون اساسی این کشور به حساب می آید. تداوم این نهادهای نظارتی در این کشور علاوه بر این که با ماده ۱۲ اعلامیه جهانی حقوق بشر متناقض است که بر مبنای آن ((هیچ احدی نباید در قلمرو خصوصی، خانواده، محل زندگی یا مکاتبات شخصی، تحت مداخله خود سرانه قرار بگیرد.^۳)) و هم چنین با بند ۱ ماده ۹ و بند ۱ ماده ۱۷ کنوانسیون حقوق مدنی و سیاسی متناقض است. بنابراین کشور آمریکا که خود نیز که از حامیان حقوق بشر به حساب می آید و از مدافعان اصلی ایجاد سازمان های حقوق بشری محسوب می شود خود نیز در مواردی در داخل کشور به نقض حقوق بشر مرتکب شده است و این اقدامات مقامات امنیتی و پلیس نمی تواند مجوزی برای اعمال چون نقض حریم خصوصی باشد در متن ماده ۱۲ اعلامیه به طور مطلق نقض حریم خصوصی را منع نموده و هیچ عملی حتی امنیتی نیز نمی تواند این اعمال را که از طرف مقامات انجام می شود را تایید کند نه فقط این اعلامیه بلکه کنوانسیون حقوق مدنی و سیاسی و حتی سازمان های آزادی خواه در آمریکا.

¹ - Human Rights Watch, "US: Surveillance Practices Violate Rights, US Record Under Review at UN", Available at: <http://www.hrw.org/news/2014/03/12/us-surveillance-practices-violate-rights>

² -Mike Masnick, "How Congress Secretly Just Legitimized Questionable NSA Mass Surveillance Tool", Dec, 12, 2014. Available at:

³ - International Covenant on Civil and Political Rights, Available At:

<http://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20999/volume-999-I-14668-English.pdf>.

نتیجه گیری

در روزهای نخست پس از عملیات یازده سپتامبر تغییرات وسیع در سیاستهای امنیتی و نظارتی می تواند در جنگ بر علیه تروریسم در جهت حفظ حریم شهروندان موثر واقع شود. به دنبال آن قانون میهن پرستی ظرف شش ماه پس از این عملیات به تصویب کنگره رسید این سند ۳۴۰ صفحه ای تقریباً پانزده قانون این کشور را تحت تاثیر خود قرار داده است با توجه به واقعه بی سابقه یازده سپتامبر و خطراتی که این حادثه ممکن بود درآینده، جامعه آمریکا را تحت تاثیر خود قرار دهد کنگره و رهبران سیاسی توافق نمودند، برخی از آزادی های اساسی و حقوق شهروندان را به خاطر حفظ نظم و امنیت محدود و در مواردی نقض کنند. حق خلوت، نظم و امنیت هر شخص در زندگی مدنی خود امری عینی محسوب می شود و با کرامت و شخصیت هر شخص انفکاک ناپذیر است که در راستای اجرای این قانون حق حریم شهروندان آمریکائی به طور یکجانبه از سوی دولت و مجلس آمریکا نادیده گرفته شد. نتایج قانون میهن پرستی هم اکنون در زندگی شهروندان آمریکائی سایه افکنده و در این راستا موافقان و مخالفانی به نقد و بررسی این قانون پرداخته اند. آنچه که در این جا مورد نقد واقع می شود این است که با توجه به فعالیت های نظارتی پیشرفته و سایر رویکردهای پیش بینی شده در این قانون به عنوان نقض حق حریم شهروندان شناخته شده است و شروطی مندرج در برخی از مقررات این قانون باید حذف شود. همانطور که گفته شد این قانون در راستای حفظ امنیت و مبارزه با تروریسم دست به اعمال یکسویه از جمله جاسوسی نسبت به کاربران اینترنت رد گیری تلفن همراه افراد حتی در نقاطی که امکان فعالیت های سیاسی و ضد امنیتی نمی رود، دسترسی به حساب بانکی افراد، گفت و شنود های تلفنی از طرفی فقدان شرط مسئولیت دولت در اجرای این قانون مخالف اصول اخلاقی و حقوقی حتی با قانون اساسی و آزادی های مدنی در آمریکا مخالف می باشد. بنابراین چنین امنیت گرائی و سیاستی ممکن نظام حقوقی و سیاسی دیگر تحت تاثیر خود قرار دهد به هر حال تصویب این قانون بسیاری از اصول حقوقی که به عنوان زیر بنائی برای اجرای قوانین دیگر محسوب می شود نادیده و در مواردی مورد نقض قرار داده قانونی که امنیت گرائی را بر حقوق فردی و امنیت خصوصی هر شهروند ترجیح داده و اجرای این قانون و در پی آن افشاگری هایی که استنودن در اجرای این قانون از سوی دولت نموده باعث چالش هایی بین افراد جامعه نسبت به دولت این کشور و نقد های جدی در محافل دانشگاهی این کشور شده است.

منابع و مراجع

- [۱] اسماعیلی (مجسن)، ۱۳۸۳، امنیت و شریعت، فصل نامه کتاب نقد، شماره ۱۴ و ۱۵، تابستان ۱۳۷۹
- [۲] کوشا، جعفر، (۱۳۸۱)، جرائم علیه عدالت قضائی نشر میزان
- [۳] موسی زاده، ابراهیم و فهیم مصطفی زاده، مقاله ((نگاهی به مفهوم و مبانی حق بر حریم خصوصی در نظام حقوقی عرفی))، استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران پذیرش ۱۳۹۱/۱۱/۷
- [۴] قنوتی، جلیل و حسینی جاور مقاله حریم خصوصی؛ حق یا حکم مجله علمی پژوهشی زمستان ۱۳۹۰ شماره ۳۱ استاد یار دانشگاه تهران
- [5] Alan M. Dershowitz, "Snowden case reveals a program with few checks and little accountability", September 15, 2014. Available at: <http://www.bostonglobe.com/opinion/2014/09/14/dershowitz/nUBlr9N3HmWNSkQEX8OmGJ/story.html>
- [6] Alan M. Dershowitz, "Snowden case reveals a program with few checks and little accountability", September 15, 2014. Available at:
- [7] Human Rights Watch, "US: Surveillance Practices Violate Rights, US Record Under Review at UN", Available at: <http://www.hrw.org/news/2014/03/12/us-surveillance-practices-violate-rights>
- [8] International Covenant on Civil and Political Rights, Available At: <http://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20999/volume-999-I-14668-English.pdf>.
- [9] Mike Masnick, "How Congress Secretly Just Legitimized Questionable NSA Mass Surveillance Tool", Dec, 12, 2014. Available at:
- [10] Obama Signs Last-Minute Patriot Act Extension, May 27, 2011, Fox News, Retrieved in: 5/13/2012, in: <http://www.foxnews.com/>
- [11] Panetta, Toni, The USA Patriot Act, 2004, Retrieved in: 6/9/2012, in: <http://frwebgate.access.gpo.gov/>
- [12] Ambrason, Larry, Godoy, Maria, and The USA PATRIOT Act Key Controversies, 2006, retrieved in: 5/11/2012, in: <http://www.npr.org/>
- [13] Civil Liberties and Civil Rights, Retrieved in: 7/1/2012, in: <http://www.ushistory.org/>
- [14] How the Anti-Terrorism Bill Puts CIA Back in the Business of Spying on Americans, Retrieved in: 5/4/2012, in: <http://www.aclu.org/>
- [15] Kashan, Sunya, The UAS Patri ot Act: Impact on Freedoms and Civil Liberties, 2009, ESSAI, Vol. 7, Article 28, Retrieved in: 7/7/2012, in: <http://dc.mcod.edu/>
- [16] Patrick, Leahy, US PATRIOT ACT section by Section Analysis, Retrieved in: in: 5/13/2012, <http://leahy.senate.gov/>
- [17] Your Right to Federal Records, Questions and Answers on the Freedom of Information Act and Privacy Act, May 2006, Retrieved in: 6/9/2012, in: <http://pueblo.gsa.gov/>
- [18] Kranish, Nancy, The Impact of the USA Patriot Act: An Update, New York University School of Law, 2009, retrieved in: 5/4/2012, in: <http://www.fepproject.org/>
- [19] Howard, John, Understanding Criminal Records, Society of Alberta 2000, Retrieved in: 6/9/2012, in: <http://www.Johnhoward.ab.ca/>